

วิกฤตโควิดสอนว่า

ต้องยกระดับสมรรถนะของชาติให้สูงสุด

ประเวศ วะสี

วิกฤตโควิดแสดงให้เห็นปัญหาที่เชื่อมโยงยาวไกลหลายมิติซับซ้อน เป็น**วิกฤตความซับซ้อน** (Complexity crisis) ที่บริหารจัดการยาก ในปัญหาที่ซับซ้อนและยาก การใช้อำนาจโดยไม่มีความรู้ไม่ได้ผล นักการเมืองที่มีแต่วาทกรรมแต่ปราศจากความรู้ในบริบทของปัญหา จะทำอะไรไม่ถูกและเป็นอันตราย **ถึงเวลาต้องเปลี่ยนแปลงนักการเมือง** จากเพียงแต่หาเสียงเก่ง มาเป็น**ผู้นำที่มีสมรรถนะสูง**

แต่วิกฤตโควิดก็แสดงให้เห็นว่า ลำพังแต่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเก่งอยู่กลุ่มเดียวก็แก้วิกฤตไม่ได้ แต่คนไทยทั้งหมดต้องเก่ง และเก่งร่วมกันจึงจะเอาอยู่

การยกระดับสมรรถนะของชาติให้สูงสุด จึงควรเป็นระเบียบวาระเร่งด่วนแห่งชาติ

สมรรถนะนิยามสั้นๆ ว่า **รอบรู้ รอบรู้รอบ ทำเป็น คิดเป็น จัดการเป็น** อาจเรียกว่าสมรรถนะ ๔ คือ รอบรู้ ทำเป็น คิดเป็น จัดการเป็น ส่วนจะบวกอีก ๑ หรือ ๒ หรือ ๓ - ๔ ก็ได้ เป็นสมรรถนะ ๔ + ๑ หรือ ๒, ๓, ๔

ในการนี้มีเรื่องที่น่าจะคำนึงถึง ดังต่อไปนี้

๑. **ปฏิรูปการเรียนรู้ในระบบการศึกษาทั้งหมด**ทุกระดับ เพราะระบบการศึกษาไทยที่ทำมา ๑๐๐ กว่าปี เน้นที่การ “ท่อง” ไม่ได้เน้นที่การ “ทำ” จึงสร้างคนที่ ทำไม่เป็น คิดไม่เป็น จัดการไม่เป็น ขึ้นมาเต็มประเทศ ทำให้สมรรถนะของชาติโดยรวมต่ำ ควรส่งเสริมให้ภาคธุรกิจจัดการศึกษาที่มีฐานอยู่ในการทำงาน (Work Based Education) ให้มากที่สุด

๒. **สำรวจทำแผนที่ (mapping) ว่ามีคนไทยที่เก่งๆ เรื่องอะไร อยู่ที่ไหนบ้าง** และส่งเสริมให้มีบทบาทที่ฝึกอบรมสร้างคนเก่งในรูปแบบต่างๆ คนเก่งต้องเรียนรู้และฝึกกับคนเก่ง ทุกวันนี้นักเรียนเรียนกับคนทำอะไรไม่เป็นเป็นส่วนใหญ่ ข้อ ๒ นี้จะเสริมกับข้อ ๑ ข้างบน
๓. **สร้างสถาบันพัฒนาผู้นำที่เก่งๆ จำนวนมาก** มหาวิทยาลัยทั้งหมดควรมีสถาบันพัฒนาผู้นำ ควรศึกษาหาความรู้จากทั่วโลก ว่าหลักสูตรสร้างผู้นำที่เก่งนั้นควรเป็นอย่างไร กระทรวง**อว.** ควรมีนโยบายและยุทธศาสตร์ในเรื่องนี้
- ภาคธุรกิจที่ประสบความสำเร็จสูง อย่างน้อย ๑๐๐ บริษัท ควรมีสถาบันพัฒนาผู้นำ ทำให้ดีที่สุดในโลก สร้างคนไทยที่เก่งๆ
- คนไทยที่มีศักยภาพและมูลนิธิต่างๆ ควรก่อตั้งสร้างสถาบันพัฒนาผู้นำที่เก่งๆ ในด้านต่างๆ
- องค์กรของรัฐที่มีความสามารถ ควรสร้างสถาบันพัฒนาผู้นำอย่างมีเนื้อหาสาระ ไม่ใช่เพียงแต่เป็นหลักสูตรให้ผู้คนมาสร้าง connection แต่ขาดสมรรถนะจริงๆ
๔. **ส่งเสริมสื่อมวลชนจำนวนมาก** พอสมควรให้มีสมรรถนะสูงในการรอบรู้ประเด็นสำคัญของประเทศ และพัฒนาการสื่อสารที่สนับสนุนการยกระดับสมรรถนะของชาติ
๕. **พัฒนาระบบดิจิทัลเพื่อยกระดับสมรรถนะของคนทั้งประเทศ** ผู้เชี่ยวชาญระบบดิจิทัล **กสทช.** และผู้เข้าใจการพัฒนาสมรรถนะ ควรร่วมกันทำงานเรื่องนี้อย่างรีบด่วน
๖. **การก่อตั้งของ “กลุ่มเซลล์สมอง” เพื่อพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ยกระดับสมรรถนะของชาติ** บุคคลที่สนใจและเข้าใจความสำคัญของการยกระดับสมรรถนะของชาติ ควรก่อตั้ง (Self-organized) ขึ้นก่อน เพื่อรวมตัวร่วมคิดร่วมทำในเรื่องนี้ เมื่อปรากฏว่าเป็นของจริงและแน่นแฟ้น จึงพัฒนาไปเป็นองค์กร เช่น “สถาบันพัฒนานโยบายและยุทธศาสตร์ ส่งเสริมสมรรถนะของชาติ” สังกัดกระทรวง**อว.** ก็ได้ แต่เป็นองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ เพื่อทำงานทางนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับสมรรถนะของชาติให้สูงที่สุด
-